

SODBA SODIŠČA (prvi senat)
z dne 27. aprila 2006*

V zadevi C-96/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Amtsgericht Niebüll (Nemčija) z odločbo z dne 2. junija 2003, ki je na Sodišče prispela 26. februarja 2004, v postopku, ki ga je sprožilo

Standesamt Stadt Niebüll

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann (poročevalec), predsednik, N. Colneric, sodnica, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič in E. Levits, sodniki,

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. aprila 2005,

* Jezik postopka: nemščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za otroka Leonharda Matthiasa njegov oče S. Grunkin,
- za nemško vlado A. Tiemann in A. Dittrich, zastopnika,
- za belgijsko vlado A. Goldman, zastopnik,
- za grško vlado E.-M. Mamouna, S. Vodina in G. Skiani, zastopnice,
- za špansko vlado E. Braquehais Conesa, zastopnik,
- za francosko vlado G. de Bergues in A. Bodard-Hermant, zastopnika,
- za nizozemsko vlado, H. G. Sevenster in C. W. Wissels, zastopnici,
- za Komisijo Evropskih skupnosti, M. Condou-Durande in S. Grünheid, zastopnici,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
30. junija 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 12 ES in 18 ES.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka, ki ga je sprožilo Standesamt Stadt Niebüll (matični urad mesta Niebüll, v nadaljevanju: Standesamt) zaradi prenosa pravice določiti priimek otroka na enega od njegovih staršev. Slednja sta pred Standesamt zavrnila, da bi se otroku določil drugačen kot dvojni priimek, sestavljen iz njunih priimkov, pod katerim je ta otrok že vpisan na Danskem, kjer se je rodil.

Nacionalni pravni okvir

Mednarodno zasebno pravo

- 3 Člen 10(1) nemškega uvedbenega zakona civilnega zakonika (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, v nadaljevanju: EGBGB) določa:

„Priimek osebe ureja zakon države, katere državljan je ta oseba.“

Civilno pravo

- 4 Glede določitve priimka otroka, katerega starši imajo različna priimka, člen 1617 nemškega civilnega zakonika (Bürgerliches Gesetzbuch, v nadaljevanju: BGB) določa:

„(1) Če starši ne uporabljajo moževega priimka in če imajo skupno skrbništvo nad otrokom, z izjavo pred matičarjem določijo, da bo otrokov rojstni priimek priimek očeta ali matere v času te izjave. [...]

(2) Če starši en mesec po rojstvu otroka ničesar ne izjavijo, Familiengericht (sodišče za družinske zadeve) prenese pravico do določitve priimka na enega od staršev. Odstavek 1 se uporablja *mutatis mutandis*. Sodišče lahko enemu od staršev določi rok za uveljavljanje njegove pravice. Če se pravica določiti priimek po izteku roka ni uveljavljala, se otroku določi priimek tistega od staršev, na katerega je bila ta pravica prenesena.

(3) Če otrok ni rojen na nacionalnem ozemlju, sodišče v skladu z odstavkom 2 prenese pravico določiti njegov priimek na enega od staršev samo, če to zahteva eden od staršev ali otrok ali če je treba priimek otroka vpisati v nemško rojstno matično knjigo ali v nemško osebno izkaznico.“

- 5 Člen 46 zakona o izvensodnem postopku (Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) določa:

„Pred sprejetjem odločbe o prenosu pravice določiti priimek otroka na enega od staršev na podlagi člena 1617(2) [BGB] mora Familiengericht zaslišati oba od staršev in si prizadevati za sporazumno poimenovanje. Odločba Familiengericht nima obrazložitve; pritožba ni mogoča.“

Postopek v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 6 27. junija 1998 se je zakoncema Dorothee Paul in Stefan Grunkin, nemškima državljanoma, na Danskem rodil otrok. Ta otrok, ravno tako nemški državljan, je na dan predložitvene odločbe prebival na Danskem.
- 7 V skladu s potrdilom o priimku („navnebevis“), ki ga je izdal pristojni danski organ, so navedenemu otroku na podlagi danskega prava dodelili priimek Grunkin - Paul, ki je bil vpisan v rojstni list, izdan na Danskem.
- 8 Nemški matični urad je zavrnil priznanje priimka otroka D. Paul in S. Grunkin, kot je bil določen na Danskem, ker na podlagi člena 10 EGBGB priimek osebe ureja zakon države, katere državljan je, in ker nemško pravo ne dopušča, da bi imel otrok dvojni priimek, sestavljen iz priimka očeta in matere. Tožbe, ki sta jih vložila D. Paul in S. Grunkin zoper to zavrnitev, so bile na zadnji stopnji zavrnjene s sodbo

Kammergericht Berlin. Bundesverfassungsgericht (Zvezno ustavno sodišče) je zavrnilo obravnavanje ustavne pritožbe, vložene v imenu tega otroka.

- 9 D. Paul in S. Grunkin, ki sta se medtem ločila, nista imela skupnega priimka in sta zavrnila določitev priimka njunega otroka v skladu s členom 1617(1) BGB.
- 10 Standesamt je na Amtsgericht Niebüll kot Familiengericht vložil tožbo za prenos pravice do določitve priimka otroka na enega od staršev v skladu s členom 1617(2) in (3) BGB. Ker bi bil postopek, v katerem odloča Amtsgericht Niebüll, ob domnevi, da bi pravo Skupnosti predpisalo, da se v nemškem pravnem redu prizna na Danskem veljavno določen priimek, brezpredmeten, je slednje prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo naslednje vprašanje:

„[A]li lahko ob upoštevanju načela prepovedi diskriminacije iz člena 12 ES in glede na prosto gibanje, ki ga vsakemu državljanu Unije zagotavlja člen 18 ES, obvelja kolizijsko pravilo iz člena 10 EGBGB, če slednje glede prava, ki se uporabi za osebno ime, navezuje zgolj na državljanstvo?“

Pristojnost Sodišča

- 11 Na podlagi člena 234, prvi odstavek, ES, je Sodišče pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih zlasti glede razlage Pogodbe in aktov institucij Skupnosti. Drugi

odstavek tega člena dodaja, da „[k]adar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.“ Tretji pododstavek navedenega člena določa, da „[k]adar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.“

- 12 Glede tega Sodišče pri presoji, ali je predložitveni organ sodišče v smislu člena 234 ES, ki zadeva izključno pravo Skupnosti, upošteva celoto elementov, kot so zakoniti izvor organa, njegovo trajnost, zavezovanje njegove sodne oblasti, kontradiktornost postopka, ali ta organ uporablja pravna pravila in ali je neodvisen (glej zlasti sodbe z dne 17. septembra 1997 v zadevi Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, str. I-4961, točka 23 in navedena sodna praksa; z dne 21. marca 2000 v združenih zadevah Gabalfrisa in drugi, od C-110/98 do C-147/98, Recueil, str. I-1577, točka 33; z dne 14. junija 2001 v zadevi Salzmann, C-178/99, Recueil, str. I-4421, točka 13, in z dne 15. januarja 2002 v zadevi Lutz in drugi, C-182/00, Recueil, str. I-547, točka 12).

- 13 Na podlagi člena 234 ES predlog Sodišču za predhodno odločanje ni odvisen od kontradiktornosti postopka, med katerim nacionalni sodnik postavi vprašanje za predhodno odločanje (glej sodbo z dne 17. maja 1994 v zadevi Corsica Ferries, C-18/93, Recueil, str. I-1783, točka 12), vendar pa iz tega člena izhaja, da lahko nacionalna sodišča sprožijo postopek pred Sodiščem le, če pred njimi teče postopek in če odločajo v okviru postopka, ki bo privedel do izdaje sodne (glej sklepa z dne 18. junija 1980 v zadevi Borker, 138/80, Recueil, str. 1975, točka 4, in z dne 5. marca 1986 v zadevi Greis Unterweger, 318/85, Recueil, str. 955, točka 4; sodbo z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Job Centre, C-111/94, Recueil, str. I-3361, točka 9; zgoraj navedeno sodbo Salzmann, točka 14; zgoraj navedeno sodbo Lutz in drugi, točka 13, in sodbo z dne 30. junija 2005 v zadevi Längst, ZOdl., str. I-5637, točka 25).

- 14 Če predložitveni organ ravna v vlogi upravnega organa, ne da bi bil hkrati pozvan, naj odloča v sporu, ni mogoče šteti, da opravlja sodno funkcijo, pa čeprav izpolnjuje druge pogoje iz točke 12 te sodbe (glej zgoraj navedene sodbe Job Centre, točka 11; Salzmann, točka 15, ter Lutz in drugi, točka 14).
- 15 Glede tega je treba ugotoviti, da nemško pravo za primer, ko se starši, ki ne uporabljajo moževega priimka, vendar imajo skupno skrbništvo nad otrokom, pred matičarjem niso dali izjave, naj se za rojstni priimek tega otroka izbere priimek očeta ali priimek matere, določa, da je za prenos pravice do določitve rodbinskega imena navedenega otroka na enega od staršev pristojno Familiengericht.
- 16 Iz tega izhaja, da mora Familiengericht sprejeti odločbo, preden je o tej zadevi odločal oziroma bi lahko odločal matičar. Iz spisa v postopku v glavni stvari izhaja, da se je Standesamt zadovoljil s tem, da je sprožil postopek pred Amtsgericht Niebüll.
- 17 V teh okoliščinah je treba šteti, da Amtsgericht Niebüll ravna v vlogi upravnega organa, ne da bi bilo hkrati pozvano, naj odloča v sporu.
- 18 Vsekakor je glede možnosti vpisa dvojnega priimka „Grunkin-Paul“ v Nemčiji obstajal spor med, na eni strani, zadevnimi starši in, na drugi strani, upravo. Vendar je v tem sporu na zadnji stopnji odločilo Kammergericht Berlin in ta spor ni predmet postopka pred Amtsgericht Niebüll.

- 19 Poleg tega v zadevi v glavni stvari med obema od navedenih staršev ne obstaja spor, ker sta se sporazumela o priimku, ki ga želita dati svojemu otroku, torej o dvojnem priimku, sestavljenem iz njunih priimkov.
- 20 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da v zadevi v glavni stvari ni mogoče šteti, da Amtsgericht Niebüll opravlja sodno funkcijo. Sodišče torej ni pristojno, da odgovori na vprašanje, ki ga je postavilo Amtsgericht Niebüll v svoji odločbi z dne 2. junija 2003.

Stroški

- 21 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, slednje odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Sodišče Evropskih skupnosti ni pristojno, da odgovori na vprašanje, ki ga je postavilo Amtsgericht Niebüll v svoji odločbi z dne 2. junija 2003.

Podpisi